

Kalkuler for energipil

Afgrødekalkuler for energipil for henholdsvis direkte flisning og helskudshøst gør det muligt at indsætte sine egne Promilleafgiftsfonden for landbrug forudsætninger til beregning af dækningsbidraget i energipil.

Energipil dyrkes pt. kun på et mindre areal i Danmark, og der er indtil videre kun en begrænset mængde erfaringstal fra praksis. Dette gør det vanskeligt at lave en generel afgrødekalkule for pil. Vi har derfor valgt at lave et regneark, hvor man selv kan regne ud, hvilket økonomisk resultat man kan forvente ud fra bl.a. følgende forudsætninger:

1. Levetid for pilekulturen
2. Høstfrekvens (f.eks. hvert 2., 3. eller 4. år)
3. Aftalt pris pr. GJ (tilbud fra f.eks. fjernvarmeværk, f.eks. 40-45 kr. pr. GJ)
4. Udbyttelniveau (typisk mellem 8 og 10 tons tørstof pr. ha pr. år i en velpasset pilekultur på egnet jord)
5. Vandprocent (friskhøstet flis har 45-55 pct. vandindhold, mens tørret flis ligger mellem 20-35 pct. vandindhold)
6. Transportafstand og transportpris (typisk 15-20 kr. pr. m³)
7. Diverse omkostninger til etablering, pleje og høst af pilekulturen.

Regnearket har indbygget diskontering, hvorved der tages højde for, at omkostninger og indtægter er spredt over en længere årrække. De forskellige poster er omregnet til nutidsværdi, hvorved det forventede årlige dækningsbidrag kan sammenlignes med dækningsbidraget for enårig afgrøder. Desuden er der nederst i regnearket indsat en figur med udvikling af likviditet over tid.

Regnearket giver mulighed for at vælge, om den første høst er i år 3 eller 4, og om der efterfølgende skal høstes hvert 2., hvert 3. eller hvert 4. år. Desuden kan man tilpasse kulturens levetid, dog maks. 30 år. Husk at tilpasse kulturens levetid sådan, at der høstes i sidste år - ellers bliver det beregnede dækningsbidrag for lavt. Hvis der f.eks. høstes første gang i år 3 og derefter hvert 3. år, så skal levetiden sættes til f.eks. 18 eller 21 år osv.

Endvidere er der i regnearket mulighed for at justere priser på diverse omkostninger og at vælge omkostninger til og fra ud fra de specifikke forudsætninger. F.eks. er det muligt at indregne forskellig slags mekanisk ukrudtsbekæmpelse i både etableringsåret og i året efter etablering, f.eks. antal striglinger og antal radrensninger. Det er også muligt at vælge kemisk og/eller mekanisk ukrudtsbekæmpelse i årene efter høst. Desuden er det muligt at indtaste afstanden mellem pilemark og aftager af pilebiomassen, hvorved transportomkostningen beregnes ud fra typisk sammenhæng mellem afstand og transportpris.

Der praktiseres i dag to høstmetoder: Direkte flisning og helskudshøst. Ved direkte flisning høstes og flises pilen i én arbejdsgang og leveres kort efter med 45-55 pct. vandindhold. Ved helskudshøst samles de høstede stammer sammen i stakke og flises først senere, når helskuddene er tørret ned til en vandprocent på 20-35 pct. Der er udarbejdet en separat kalkule for dyrkning med hvert af de to høstsystemer.

I tabel 1 er vist beregnede dækningsbidrag for piledyrkning ved hhv. direkte høst og helskudshøst, idet der er regnet med forskellige niveauer af udbytte, afregningspris og gødningsudgift. Det fremgår tydeligt, at de valgte forudsætninger er afgørende for det økonomiske resultat. Følgende kommentarer kan knyttes til nogle af de væsentligste forudsætninger:

• Afregningspris

- Efter en lang årrække med relativt konstante priser er flisprisen i de seneste få år steget en hel del. Selvom der er forventning om øget efterspørgsel efter biomasse og dermed antageligt også stigende flispriser, er der usikkerhed omkring den fremtidige udvikling i afregningsprisen for pileflis, som bl.a. afhænger af lokale afsætningsmuligheder samt situationen på skovflismarkedet. Der ses en tendens til lidt højere afregningspris pr. GJ for pileflis fra helskudshøst (pga. lavere vandindhold) sammenlignet med pileflis fra direkte flisning, og priserne er derfor som standard sat til hhv. 47 og 44 kr. pr. GJ. Afregningsprisen er dog meget variabel og skal tilpasses de konkrete forhold.

• Udbyttelniveau

- Der foreligger desværre kun et ret begrænset datagrundlag for at forudsige høstudbyttet på forskellige jordtyper og ved forskellige gødningsniveauer m.m. under danske forhold. Et udbytte på minimum 8 tons tørstof/ha/år forventes dog at være realistisk på de fleste jordtyper med rimelig vandforsyning og ved god dyrkningspraksis, mens 10-12 tons tørstof/ha/år formodentlig kun vil kunne opnås på gode jorde. I praksis er disse udbyttelniveauer indtil videre kun opnået i forholdsvis få tilfælde, givetvis fordi der ikke har været gjort den nødvendige dyrkningsmæssige indsats mht. ukrudtsbekæmpelse og gødskning m.v., samt fordi pilen i nogle tilfælde er plantet på tør marginaljord. I kalkulerne er udbyttet som standard sat til 0 i 1. år, 8 tons tørstof pr. ha i 2. og 3. år samt 10 tons tørstof pr. ha pr. år fra 2. høstrotation og fremefter. Det er vigtigt at tilpasse disse udbytter efter de konkrete forhold.

• Ukrudtsbekæmpelse

- Det er veldokumenteret fra både forsøg og praksis, at konkurrence fra ukrudt kan hæmme pilens vækst og udbytte meget, i særdeleshed konkurrence i pilens etableringsfase. Det er derfor af stor betydning for udbyttet, at der foretages en effektiv ukrudtsbekæmpelse. Der er imidlertid begrænset viden om, hvor stort et merudbytte forskellige bekæmpelsesmetoder kan medføre, bl.a. forskellige former for kemisk bekæmpelse og mekanisk bekæmpelse. Dermed er det også vanskeligt at fastlægge, hvilken bekæmpelsesindsats der er økonomisk optimal. I kalkulerne er der regnet med en kombination af kemisk og mekanisk bekæmpelse i etableringsåret og året efter etablering samt rækkefræsning en gang i årene efter høst.

• Gødskning

- Der er usikkerhed mht. udbytteresponsen ved gødskning af pil. I forsøg på nogle jordtyper er der opnået et pænt merudbytte ved gødskning, mens der andre steder kun er en meget lille virkning. I kalkulerne er regnet med gødskning med handelsgødning (NPK) i året efter etablering samt i høstår, dvs. der gødes i ét ud af tre år i høstrotationen, og gødskningen udgør en betydelig omkostning (549 kr./ha/år). Hvis der benyttes en mindre gødningsmængde, eller hvis der benyttes husdyrgødning eller slam som gødningskilde, kan denne udgift reduceres og evt. vendes til en mindre indtægt, hvilket kan påvirke dækningsbidraget meget.

• Høst

- Høstomkostningerne varierer meget (fra 20 til 45 kr./rm for høst med direkte flisning), bl.a. afhængig af markens størrelse og marktransport. Der er i nedenstående eksempler regnet med 30 kr./rm (inkl. frakørsel i marken) for høst med direkte flisning. For helskudshøst er der regnet med 35 kr./rm for høst samt 22 kr./rm for flisning. Se også [Farmtest om høst af pil](#).

• Transport

- Omkostning til transport af flis fra markkant til aftageren (inkl. læsning) afhænger af afstanden, og omkostningen beregnes derfor i kalkulerne ud fra typiske sammenhænge mellem afstand og pris. Prisen starter typisk ved 17 kr./rm (115 kr./ton TS) ved 10 km afstand og stiger derefter med ca. 1,82 kr./rm (13 kr./ton TS) for hver ekstra 10 km. Der er i nedenstående eksempler regnet med en transportafstand på 30 km.

• Høstinterval

- Der er både for høst med direkte flisning og helskudshøst regnet med høst første gang i år 3 og derefter høst hvert 3. år og en samlet levetid for kulturen på 18 år. Dækningsbidraget øges generelt, når intervallet mellem høst øges fra 2 til 3 eller 4 år, men ændringen er moderat i forhold til betydningen af de fornævnte variable. Forsøg tyder dog på, at tørstoudbyttet er højere, hvis høstintervallet er 3 år sammenlignet med 2 eller 1 års høstinterval.

• Stordriftsfordele og organisering af fælles afsætning

- Der udvikles fortsat bedre og mere effektivt udstyr til piledyrkning, og udviklingen vil givetvis accelerere ved en øget dyrkning af pil. Denne udvikling forventes en mere effektiv og billigere ukrudtsbekæmpelse og at reducere omkostningerne til f.eks. høst. Samtidig vil der givetvis kunne opnås betydelige stordriftsfordele ved at dyrke større, sammenhængende arealer af pil, hvilket også vil bidrage til et forbedret dækningsbidrag. Omvendt vil dyrkning af pil på små arealer være relativt omkostningstung, dels pga. mindre effektiv udnyttelse af maskiner, og dels fordi af forholdet mellem pilearealet og det ubeplantede areal (forager, transportveje

m.m.) vil ændres i retning af lavere produktion på det samlede areal. Organisering af fælles afsætning for en gruppe af piledyrkere kan også være en fordel, både i forhold til at reducere høstomkostningerne og at få en bedre aftale om afsætning.

- **Etableringstilskud m.m.**

- Der har tidligere været forskellige tilskud til energipil, men fra 2015 er der ikke nogen tilskudsordninger. Der blev i 2010 indført et etableringstilskud til bl.a. pil på 3.200 kr./ha, og tilskuddet har i årene 2011-2014 været 4.200 kr./ha. Over en levetid for kulturen på 18 år svarer dette til en forbedring af dækningsbidraget på 300-400 kr./ha/år. Fra 2012 til 2014 har der været et driftstilskud på 500 kr./ha/år ved piledyrking. Endvidere har det været muligt at søge om tilskud til Ekstensivt Landbrug på ca. 800 kr./ha/år under forudsætning af pesticidfri drift og reduceret gødskning. Tilskuddene har forbedret dækningsbidraget betragteligt i de år, hvor tilskuddet er opnået. Der er ikke indregnet tilskud i den nuværende udgave af budgetkalkulerne.

- **Erstatning af efterafgrøder**

- Pil kan erstatte efterafgrøder, idet 0,8 ha med pil kan erstatte 1,0 ha med efterafgrøder. Dette kan også have en økonomisk værdi.

På grund af de mange faktorer, som ikke kendes nøjagtigt for piledyrking, er det vanskeligt at lave en mere præcis og generel forudsigtelse af det økonomiske resultat ved piledyrking, og det store spænd i beregnede dækningsbidrag afspejler også usikkerheden. Ved at anvende egne forudsætninger i kalkulerne vil man dog i nogen grad kunne indkredse det forventede dækningsbidrag.

I forbindelse med BioM-projektet 2010-2012 er der udarbejdet en række følsomhedsanalyser, som belyser hvordan de forskellige faktorer påvirker økonomien ved piledyrking, se [rapport om følsomhedsanalyser for driftsøkonomi ved dyrkning af energipil](#). I rapporten er der anvendt de priser, der var gældende i 2. halvår 2010, og der er foretaget visse justeringer af kalkulerne siden da. De grundlæggende sammenhænge beskrevet i rapporten vurderes dog stadig at være gyldige.

I 2012 er der desuden lavet forskellige økonomiske analyser vedr. dyrkning af pil, bl.a. vedr. ligevægtspriser for pileflis og korn, nødvendige merudbytter ved forskellige strategier for ukrudtsbekæmpelse og gødskning samt samfundsøkonomiske beregninger vedr. miljøeffekten af piledyrking. Analyserne er beskrevet i [Evalueringsrapport pil](#) samt mere detaljeret i delrapporten [Samfundsøkonomisk vurdering af energiafgrøder som virkemiddel for et bedre miljø](#).

Tabel 1. Dækningsbidrag (DB2, kr./ha/år) ved piledyrking med hhv. direkte høst og helskudshøst efter finansiering af stykomkostninger og maskin- og arbejdsomkostninger. Dækningsbidraget er beregnet ved forskellige forudsætninger. Udbytteneiveauet i 1. vækstår er sat til 0, mens udbytteneiveauet i 2. og 3. vækstår er sat til 80 % af det angivne udbytte, som gælder for de efterfølgende høstrotationer. Priser er opdateret ultimo august 2015 jf. gældende priser på dette tidspunkt. Se i øvrigt teksten vedr. forudsætninger.

		Afregningspris	
Direkte høst		40 kr./GJ	45 kr./GJ
4 tons TS/ha/år	Uden gødningsudgift	-351	-109
	Med gødningsudgift	-900	-658
6 tons TS/ha/år	Uden gødningsudgift	90	452
	Med gødningsudgift	-459	-97
8 tons TS/ha/år	Uden gødningsudgift	531	1.014
	Med gødningsudgift	-18	465
10 tons TS/ha/år	Uden gødningsudgift	972	1.576
	Med gødningsudgift	423	1.027
12 tons TS/ha/år	Uden gødningsudgift	1.413	2.137
	Med gødningsudgift	864	1.588
Helskudshøst		40 kr./GJ	45 kr./GJ
4 tons TS/ha/år	Uden gødningsudgift	-718	-452
	Med gødningsudgift	-1.268	-1.002
6 tons TS/ha/år	Uden gødningsudgift	-461	-624
	Med gødningsudgift	-1.011	-612
8 tons TS/ha/år	Uden gødningsudgift	-204	328
	Med gødningsudgift	-753	-222
10 tons TS/ha/år	Uden gødningsudgift	539	718
	Med gødningsudgift	-496	168
12 tons TS/ha/år	Uden gødningsudgift	310	1.108
	Med gødningsudgift	-239	559

Excel-regneark med kalkuler:

[Kalkule for energipil - direkte flisning](#)

[Kalkule for energipil - helskudshøst](#)